

Εισηγητική ομιλία του Βασίλη Μηνακάκη, μέλους της ΠΕ του ΝΑΡ στην εκδήλωση παρουσίασης των Θέσεων της ΠΕ για το 4ο Συνέδριο στην Αθήνα, 17/7/2017

Σ/φοι και συντρόφισσες, φίλες και φίλοι,

Καταλαβαίνετε ότι δεν είναι εύκολο να παρουσιαστεί ένα κείμενο 100 και πλέον σελίδων σε 15-20 λεπτά. Είναι, όμως, εφικτό να παρουσιαστεί -σε αδρές γραμμές κατ' ανάγκη- η λογική, η κεντρική του ιδέα. Αν αυτή γίνει αντιληπτή, πιο εύκολα κατανοούνται οι απόψεις που διατυπώνονται στις επιμέρους θέσεις. Κι επίσης πιο παραγωγικός θα είναι ο γόνιμος και συντροφικός διάλογος που επιδιώκουμε να γίνει - φυσικά μετά το διάβασμα του κειμένου.

Από τις πρώτες συζητήσεις στην Πολιτική Επιτροπή και την Επιτροπή Θέσεων, θέσαμε στους εαυτούς μας ένα ζήτημα. **Ποιο είναι το κεντρικό ερώτημα που πρέπει να απαντήσει το 4ο Συνέδριο;** Ένα ερώτημα που αφορά τα του οίκου μας; - άντε τα της Αριστεράς; Μας φάνηκε λίγος ένας τέτοιος στόχος, σαν τσαλαβούτημα σε δαχτυλήθρα. Αλλά και λάθος, ειδικά σε μια εποχή σαν τη σημερινή. Επιλέξαμε, λοιπόν, **να βάλουμε πιο ψηλά τον πήχη. Να αναμετρηθούμε με το βασικό ερώτημα που απασχολεί την κοινωνική πλειοψηφία, τους εργαζόμενους, τους νέους, τους ανέργους τα φτωχά λαϊκά στρώματα.**

Μικρομεγαλισμός; Άγνοια κινδύνου; Όχι! Θα έλεγα: ρεαλισμός, κατανόηση του ότι ο μόνος δρόμος για να γίνει ένα ρεύμα μαζικό είναι να συνδεθεί με υπαρκτές διεργασίες στο νου και την καρδιά, την κινηματική και πολιτική πρακτική ευρύτερων εργατικών μαζών και βεβαίως της νεολαίας. Θα έλεγα, επίσης: εμπιστοσύνη στις βαθύτερες διεργασίες του καιρού μας, οι οποίες φέρνουν στο προσκήνιο την κομμουνιστική απελευθέρωση ως ανάγκη, δυνατότητα αλλά και τάση της ταξικής πάλης με φρέσκο και ζωντανό τρόπο - ειδικά στη νέα γενιά. Αν ακολουθούσαμε έναν άλλο δρόμο, θα ήταν σαν να αποδεχόμαστε ότι το ρεύμα μας είναι λίγο πολύ για το μηδέν κόμμα κάτι, ότι το DNA του αποκλείει κάτι πιο «μεγάλο». Ότι είναι έπεια πτερόνεντα το «τώρα είναι η δική μας εποχή» του σ. Γράψα και ο «τρίτος γύρος» του κομμουνισμού του σ. Τζιαντζή.

Στο ψαχνό, συνεπώς. **«Μπορεί να ανατραπεί η σύγχρονη καπιταλιστική βαρβαρότητα;. Μπορούν τα πράγματα να πάνε αλλιώς; Και αν ναι, ποιος και πώς θα το κάνει;».** Αυτό είναι το κεντρικό ερώτημα της περιόδου, μετά τον ανεμοστρόβιλο της καπιταλιστικής κρίσης, των αστικών αναδιαρθρώσεων, της εμπειρίας ΣΥΡΙΖΑ και του αναστοχασμού πάνω στα πεπραγμένα του κινήματος και της Αριστεράς. Γύρω απ' αυτό, άλλωστε, διαπλέκεται το κεντρικό αφήγημα της αστικής ιδεολογίας -το δεν υπάρχει εναλλακτική λύση (ΤΙΝΑ)-, σε μια εποχή που η ίδια -ο καπιταλισμός, δηλαδή- αδυνατεί να προσφέρει ένα ελκτικό όραμα.

Με αυτό το ερώτημα, λοιπόν, επιχειρούν να αναμετρηθούν οι Θέσεις - η επάρκεια ή μη των απαντήσεών τους θα κριθεί στο διάλογο εντός του ΝΑΡ και της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, πρωτίστως όμως στο διάλογο εντός της εργατικής τάξης και της νεολαίας και στην πράξη της τάξης.

Πώς, όμως, μπορεί κανείς να απαντήσει αυτό το ερώτημα; Να το επόμενο κρίσιμο θέμα. Υπάρχουν απαντήσεις αυθαίρετες, ιστορικά δοκιμασμένες και απαντήσεις που βασίζονται σε δεδομένα. Στις Θέσεις, πριν δώσουμε τούτη ή την άλλη απάντηση, πριν κοπιάρουμε αυτό ή εκείνο το σιτάτο, πριν αναπαράγουμε ανιστορικά τη μεν ή τη δε εμπειρία, επιδιώξαμε να μελετήσουμε τα δεδομένα. Μαρξιστικά, διαλεκτικά,

«πίσω από τη σκόνη του βραχέος χρόνου» -όσο μπορούμε, φυσικά- και πάντα με ανοιχτές αντένες στη σχετική συζήτηση εντός Ελλάδας και διεθνώς.

Βάζω εδώ μια άνω τελεία για να υπογραμμίσω την ανάγκη μιας βαθιάς τομής στη σχέση του ρεύματός μας με το μαρξισμό, συμβολής στη δημιουργική ανάπτυξή του, την ανάγκη για ένα νέο κύμα επαναστατικού διαφωτισμού. Υπάρχει το δυναμικό, ιδιαίτερα σε νεότερες γενιές, υπάρχει προφανώς και έξω από το NAP και τη νΚΑ - το δείχνουν τα Τετράδια Μαρξισμού. Ένα άλμα στο μέτωπο της θεωρίας έχει πολλαπλά και πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς και δεν μπορεί να αναβάλλεται.

Ποια είναι, όμως, τα καίρια δεδομένα στα οποία στηρίχτηκαν οι Θέσεις;

Δεδομένο νούμερο ένα: ο καπιταλισμός της εποχής μας. Καθώς έχουν περάσει εννέα χρόνια από την ανοιχτή εκδήλωση της κρίσης, προκύπτουν σημαντικά ερωτήματα. Γιατί η κρίση επιμένει, πού οφείλεται η δυσκολία υπέρβασής της, τι απέδωσαν οι έως τώρα προσπάθειες του κεφαλαίου και ποιες αλλαγές δρομολογούνται στην ακολουθούμενη στρατηγική για την ανάταξη της καπιταλιστικής κερδοφορίας; Στο πλαίσιο αυτό, πώς διαπλέκονται η απογείωση της εκμετάλλευσης με την απογείωση των ανταγωνισμών, το εθνικό με το διεθνικό γενικά και ειδικά στην ΕΕ, το οικονομικό πεδίο με τους πολέμους και τις αλλαγές στο κράτος, η κοινωνική καταβύθιση με την ακραία καταπίεση και την οικολογική καταστροφή; Ακόμη, ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής περίπτωσης, πού οφείλονται, τι σηματοδοτούν τα μνημόνια και η επιτροπεία, ποιο κοινωνικό-πολιτικό μπλοκ τα προωθεί; Τέλος. Πριν κάποια χρόνια το NAP μίλησε για τον ολοκληρωτικό καπιταλισμό ως νέο στάδιο ανάπτυξης και κρίσης της κεφαλαιοκρατίας. Είναι αναγκαίος ένας διάλογος πάνω σε αυτό, τολμηρός αλλά και επιστημονικός - και τον επιδιώκουμε. Και γενικά θεωρητικά και με βάση τις εξελίξεις. Ισχυροποιούν, εμπλουτίζουν ή αποκαθλώνουν άραγε οι εξελίξεις αυτή την επεξεργασία; - οι Θέσεις υποστηρίζουν το πρώτο. Και το σπουδαιότερο, τι σημαίνουν όλα αυτά για την ταξική πάλη; Ποιο είναι το βασικό χαρακώμα της ταξικής αντιπαράθεσης σήμερα; - οι Θέσεις απαντούν: οι καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις που προωθούνται με αιχμή, άλλα όχι με μόνο όπλο, τα μνημόνια, συγκροτώντας τη μεγαλύτερη ανασυγκρότηση του ελληνικού καπιταλισμού μετά τον Εμφύλιο.

Δεδομένο νούμερο δύο: οι εμπειρίες της πάλης. Έχοντας πίσω μας μια γεμάτη εξαετία, με πολύμορφες αντιστάσεις, από την αραβική άνοιξη έως τους αγανακτισμένους, από το Καταλάβετε τη Γουόλ Στριτ έως τη δική μας αντιμνημονιακή έξαρση, από το πάρκο Γκεζί στην Κωνσταντινούπολη έως την αντίδραση στο νόμο Ελ Κομρί, από την κυριακάτικη αργία έως τα πεντάμηνα και τους ΟΤΑ, προκύπτει ένα εύλογο ερώτημα: Τι πετύχαμε -ή δεν πετύχαμε- ως κίνημα και γιατί; Πώς ερμηνεύονται οι κινηματικές πλημμυρίδες και αμπώτιδες; Τι δυνατότητες, αντιφάσεις και κυρίως ανάγκες αναδείχθηκαν; Ποιο κίνημα, ποιοι αγώνες μπορεί να έχουν αποτελέσματα - ή έστω περισσότερες προϋποθέσεις για να έχουν αποτελέσματα; Αμείλικτα και εδώ τα ερωτήματα. Κι αλίμονο σε όποιον επιχειρήσει να τα απαντήσει εύκολα κι επιφανειακά -φταίνει οι άλλοι, ότι δεν είμαστε πολλοί, ότι δεν υπήρχε ενότητα, ότι δεν είμαστε εμείς πλειοψηφία κ.λπ.- ή εθελουφλώντας μπροστά στην πιεστική ανάγκη ταξικής ανασυγκρότησης του κινήματος. Αλίμονο, επίσης, σε εκείνον που θα επιχειρήσει να τα απαντήσει απ' έξω ή αφ' υψηλού, όχι ως κομμάτι εντός της κίνησης της τάξης και σε αλληλεπίδραση με αυτήν.

Δεδομένο νούμερο τρία: οι κομμουνιστές και η Αριστερά. Με άλλα λόγια: η αυτοκριτική. Δεν μας ταιριάζει και κυρίως δεν μας αξίζει η λογική «εμείς τα λέγαμε, αλλά οι μάζες παρασύρθηκαν». Η «η γραμμή ήταν σωστή, δεν εφαρμόστηκε σωστά, όμως» - και άλλα συναφή. Ό,τι έγινε κι ό,τι δεν έγινε εμπεριέχει τη συμβολή αλλά και τα όρια του κινήματος, της Αριστεράς και των κομμουνιστών της επαναθεμελίωσης (στο μέτρο και από τη σκοπιά που αντιστοιχεί στον καθένα), καθώς και της αλληλεπίδρασής τους. Με τόλμη αλλά και αιχμηρότητα, με μέτρο τις μεγάλες απαιτήσεις της ταξικής πάλης και την ευθύνη απέναντι στην υπόθεση της κομμουνιστικής χειραφέτησης, στις Θέσεις θέτουμε το δάχτυλο επί των τύπων των ήλων. Και το θέτουμε πρώτα σε ό,τι μάς αφορά, και ύστερα σε ό,τι αφορά τις άλλες δυνάμεις που αναφέρονται στην Αριστερά και τον κομμουνισμό. Τι και κυρίως γιατί δεν κάναμε

καλά; Τι προβλήματα είχε ο τρόπος με τον οποίο ασκούσαμε πολιτική, παρεμβαίναμε στο κίνημα, συνδυάζαμε τον οικονομικό με τον πολιτικό αγώνα, την τακτική με τη στρατηγική, την ενότητα με τη διαπάλη για την ηγεμονία, τον αντικαπιταλισμό με τον κομμουνισμό, το σήμερα με το αύριο της ταξικής πάλης; Πώς σταθήκαμε απέναντι στο φαινόμενο ΣΥΡΙΖΑ και την κυβερνητική του πρόταση; Πώς δώσαμε τη μάχη των ιδεών και του πολιτισμού, αλλά και τη μάχη των σχημάτων στους χώρους και τις γειτονιές, του αντικαπιταλιστικού πόλου και της ΑΝΤΑΡΣΥΑ; Γιατί έγιναν ελάχιστα μόνο βήματα στην υπόθεση ενός σύγχρονου προγράμματος και κόμματος της κομμουνιστικής απελευθέρωσης; Άλλα και ποια στοιχεία καθόρισαν την εξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ ή οριοθετούν την παρέμβαση του ΚΚΕ;

Δεδομένο νούμερο τέσσερα: ο συσχετισμός. Χωρίς ακριβή εκτίμησή του και κυρίως χωρίς σωστά κριτήρια εκτίμησής του δεν μπορεί να χαραχτεί αποτελεσματική γραμμή. Επιχειρήσαμε στις Θέσεις να υπερβούμε και τη με κοινοβουλευτικά κριτήρια εκτίμηση του συσχετισμού και τις εύκολα χρησιμοποιούμενες λέξεις άνοδος, πτώση, ήττα. Γιατί; Γιατί εξακολουθούμε να βρισκόμαστε εντός ενός κύκλου της ταξικής πάλης που δεν έχει κλείσει ακόμη. Έως τώρα καταγράφηκαν οι δυνατότητες της πάλης των κάτω, εκδηλώθηκε με ριζοσπαστικό τρόπο η τάση χειραφέτησης. Εκδηλώθηκαν, όμως, και αυτό είναι το δεσπόζον, η υπεροχή της τάσης υποταγής και του ταξικού αντιπάλου, τα όρια του υπάρχοντος συνδικαλιστικού κινήματος -άρα η επείγουσα ανάγκη ταξικής ανασυγκρότησης- κι επίσης τα όρια ενός συγκεκριμένου συνδυασμού οικονομικού και πολιτικού αγώνα, τακτικής και στρατηγικής (με καθοριστική ευθύνη της Αριστεράς). Το στοίχημα, επομένως, παραμένει ανοιχτό, παρά κι ενάντια σε όσους μηρυκάζουν την ήττα είτε από μυωπία απέναντι στις νάρκες της κοινωνικής οργής και της κοινωνικής απαιτητικότητας -που ανατινάζουν το σκηνικό της κοινωνικής νηνεμίας με τον πιο απρόβλεπτο τρόπο, την πιο απρόσμενη στιγμή- είτε από το στραβισμό της χιλιοδοκιμασμένης και χιλοαπαοτυχημένης λογικής ότι στις περιόδους της υποχώρησης οι μεγάλες αφηγήσεις, οι πολιτικοί στόχοι, ο αντικαπιταλισμός δεν είναι για το κίνημα - είναι για το κόμμα, άντε, το πολύ, για το μέτωπο.

Συνεκτιμώντας τα συμπεράσματα, τις προκλήσεις και κυρίως τις απαιτήσεις που προκύπτουν από αυτά τα τέσσερα δεδομένα, **οι Θέσεις τοποθετούν στο κέντρο της προσοχής τους την υπόθεση πρόγραμμα και κόμμα της κομμουνιστικής απελευθέρωσης.** Την ανάγκη συνολικής χειραφετητικής απάντησης στην κοινωνία της εκμετάλλευσης, της καταπίεσης και των πολέμων. Και, σε στενή συνάφεια με αυτό, την ανάγκη συγκρότησης του υποκειμένου που την υπηρετεί συνειδητά και οργανωμένα, αλλά και την ανάγκη σκιαγράφησης του δρόμου και των μέσων -της επαναστατικής τακτικής, με άλλα λόγια- που την υπηρετούν, συνδέοντάς τη με το παρόν αλλά και τη βαθύτερη δυναμική της ταξικής πάλης, των εργατικών αναγκών, των κοινωνικοπολιτικών συσχετισμών.

Κι αυτό όχι ως συμπέρασμα για εμάς, αλλά για την κοινωνική πλειονότητα και πάνω απ' όλα για τα μαχόμενα ριζοσπαστικά τμήματα των εργαζόμενων και των νέων που αναζητούν πέραν του καπιταλισμού και της διαχείρισης. Ως συμπέρασμα που τα «διά ταύτα» του οφείλουν να εσωτερικεύονται -και με τη δράση των κομμουνιστών- σε κάθε μάχη και στιγμή, στο κίνημα, στην πολιτική, στην ιδεολογία. Μόνο έτσι ο κομμουνισμός γίνεται κίνημα που καταργεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, παύει να αποτελεί απλώς αφήγημα, ενίοτε και άλλοθι για μια πρακτική κάθε άλλο παρά χειραφετητική, για μια πολιτική κάθε άλλο παρά εργατική. Έτσι μπορεί ο κομμουνισμός να κερδίσει τη νεολαία, καθώς, για να θυμηθούμε τον Λένιν, η νεολαία κερδίζεται από τους καινοτόμους - και σήμερα το πλέον καινοτόμο μέσα στην καπιταλιστική σαπίλα είναι η πρόταση-πρόκληση της κομμουνιστικής απελευθέρωσης.

Οδηγηθήκαμε σε αυτή την τοποθέτηση για το πρόγραμμα και το κόμμα της κομμουνιστικής απελευθέρωσης στις Θέσεις όχι βολουνταριστικά, αλλά απ' όλα τα δεδομένα που προαναφέρθηκαν - τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Ο κομμουνισμός αναδύεται σήμερα ως ανάγκη, δυνατότητα και τάση από τον σύγχρονο ολοκληρωτικό καπιταλισμό, τη δυναμική των κοινωνικών αγώνων και τις ριζοσπαστικές τάσεις κι αναζητήσεις της ταξικής πάλης και του αριστερού αντικαπιταλιστικού δυναμικού. Θα επιμείνω λίγο: και ως ανάγκη (αυτό είναι προφανώς, αν σκεφτούμε τι βιώνει η κοινωνική πλειοψηφία), και ως

δυνατότητα (ας σκεφτούμε τις δυνατότητες που παρέχουν ο παραγόμενος πλούτος ή η εξέλιξη της επιστήμης και της κοινωνικοποιημένης εργασίας) αλλά και ως τάση της ταξικής πάλης (ας σκεφτούμε την ιστορική δυναμική τόσο των καπιταλιστικών αντιφάσεων όσο και της πάλης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας).

Επιπλέον, ο επαναθεμελιωμένος κομμουνισμός αναδύεται ως το μοναδικό πραγματικό αντίπαλο δέος στη σύγχρονη κεφαλαιοκρατία. Μετά τις εμπειρίες του ΣΥΡΙΖΑ και της Λατινικής Αμερικής, του αναρχικού ρεφορμισμού και του κομμουνισμού αλλά «υπαρκτός» η θέση αυτή μπορεί να προβληθεί πιο τολμηρά και να γίνει αποδεκτή πιο μαζικά. Και σε ό,τι αφορά το ουσιαστικό (κομμουνισμός) και σε ό,τι αφορά το επίθετο (επαναθεμελιωμένος). Επαναθεμελίωση λοιπόν, βασισμένη στη δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού, τα σύγχρονα δεδομένα της ταξικής πάλης και της εργατικής τάξης και την αποτίμηση της ιστορίας του κινήματός μας - πρωτίστως της νίκης και της ήττας του Οκτώβρη. Και επανάσταση, που ανοίγει το δρόμο για την κομμουνιστική απελευθέρωση, γιατί αποδείχτηκε ότι καμιά άλλη συνολική πολιτική εναλλακτική ή ενδιάμεση λύση δεν μπορεί να αντιπαρατεθεί στον βάρβαρο καπιταλισμό της εποχής μας.

Ας το δούμε και αντίστροφα, όμως. Η απουσία του κομμουνισμού -ως ορίζοντα, κριτηρίου, νεύρου- στις κινηματικές και πολιτικές μάχες του παρόντος ή η απώθησή του στη Δευτέρα Παρουσία και η αποσύνδεσή του από αυτές κόστισαν και κοστίζουν. Κοστίζει επίσης η διχοστοασία της γραμμής και της δράσης σε πλατιά γραμμή για τους πολλούς και ακόμη «πλατύτερη» για το κίνημα, και σφιχτή για το κόμμα. Δεν μπορεί πια να υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία γι' αυτό.

Και; Ποια είναι η λύση; Να υψώνουμε παντού και πάντα μια κόκκινη σημαία, να παπαγαλίζουμε κομμουνιστικά συνθήματα βαυκαλιζόμενοι ότι έτσι φέρνουμε τον κομμουνισμό πιο κοντά, να αγνοούμε συσχετισμούς και επίπεδα της ταξικής πάλης; Αυτό θα ήταν επαναστατική καρικατούρα. Οι θέσεις προτείνουν μια διαφορετική λογική. Φιλοδοξούν να φέρνουν την κομμουνιστική απελευθέρωση και την επανάσταση στο προσκήνιο με σύγχρονο και κυρίως με δημιουργικό και μαζικό τρόπο, σε απόλυτη και προπάντων γόνιμη σχέση με τις ανάγκες των εργαζομένων και των νέων και με τις απαιτήσεις της πάλης κατά της βάρβαρης εκστρατείας του κεφαλαίου, της ΕΕ, της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ.

Βασίλης Μηνακάκης, μέλος της ΠΕ του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση